

ACTA MVSEI APVLENSIS

APULUM LVII

series *ARCHAEOLOGICA ET ANTHROPOLOGICA*

Fondator

ION BERCIU

Editor

GABRIEL TIBERIU RUSTOIU

Colegiul editorial

RADU ARDEVAN - Universitatea „Babeş-Bolyai”, Cluj-Napoca

NIKOLAUS BOROFFKA - Deutsches Archäologisches Institut, Berlin

CHRISTOPHER F. E. PARE - Universitatea „Johannes Gutenberg”, Mainz

ZENO KARL PINTER - Universitatea „Lucian Blaga”, Sibiu

MARIUS PORUMB - Institutul de Arheologie și Istoria Artei, Cluj-Napoca

VOLKER WOLLMANN - Obrigheim

Colegiul de redacție

HORIA CIUGUDEAN – redactor șef

RADU OTA - secretar de redacție

CRISTINEL FÂNTÂNEANU - secretar de redacție

ADINA BOGDAN - membru

GEORGE BOUNEGRU – membru

GABRIEL BĂLAN – membru

CRISTIAN TITUS FLORESCU – membru

RADU CIOBANU - membru

Adresa de corespondență:

MUZEUL NAȚIONAL AL UNIRII

510010 ALBA IULIA

Str. Mihai Viteazul, 12-14

Tel. 0258/813300

Correspondence address:

NATIONAL MUSEUM OF UNION

RO – 510010 ALBA IULIA

Mihai Viteazul St., 12-14

Tel. (+40) (258) 813300

revista.apulum@yahoo.com

www.mnuai.ro; www.muzeuluniriialba.ro; www.anuarulapulum.ro

© 2020 MUZEUL NAȚIONAL AL UNIRII, ALBA IULIA

ISSN – 1013-428X

ISSN – 2247 – 8701

ISSN-L – 2247 – 8701

ACTA MVSEI APVLENSIS

APVLVM

LVII

series *ARCHAEOLOGICA ET ANTHROPOLOGICA*

ALBA IULIA

MMXX

Tehnoredactare: RADU OTA

Traducerea și verificarea textelor în limba engleză: ADINA BOGDAN

Textele nepublicate nu se restituie.

S U M A R

CONTENTS – SOMMAIRE – INHALT

STUDII ȘI ARTICOLE – STUDIES AND ARTICLES

SABIN ADRIAN LUCA, GABRIEL TIBERIU RUSTOIU, FLORENTIN PERIANU, SERGIU CHIDEȘA, TIBERIU BOGDAN SAVA, DORU PĂCEȘILĂ, OANA GAZA, IULIANA STANCIU, GABRIELA SAVA, BIANCA ȘTEFAN, Săpătura sistematică din anul 2019 în situl arheologic de la Tărtăria - <i>Gura Luncii</i> (jud. Alba, România). Datarea radiocarbon a stratigrafiei zonei de nord-vest <i>The systematic excavation of 2019 in the archaeological site from Tărtăria – Gura Luncii (Alba county, Romania). Radiocarbon dating of the north-west stratigraphy.....</i>	1
DAN GEORGE ANGHEL, ILIE LASCU, CLAUDIU TĂNĂSELIA, Tehnici de manufacturare a ceramicii culturii Wietenberg din situl de la Băcăinți – <i>Obreje</i> (jud. Alba) <i>Manufacture techniques of Wietenberg pottery from Băcăinți - Obreje (Alba County).....</i>	45
GABRIEL BALTEȘ, Simboluri cu conotație magico-religioasă, incizate pe vase ceramice descoperite în necropola scitică de la Sâncrai (jud. Alba) <i>Magical-religious symbols incised on ceramic vessels discovered in the Scythian necropolis from Sâncrai (Alba County).....</i>	79
AUREL RUSTOIU, MARIANA EGRI, MATTHEW M. McCARTY, GABRIEL TIBERIU RUSTOIU, ANDREEA DRĂGAN, ERIN POWERS, ANDREI GEORGESCU, ADRIAN CĂTĂLIN CĂSĂLEAN, ALEX TURNER, ALEXANDRU POPA, The role of Iron Age settlements at Oarda – Bulza in the agricultural exploitation of the Middle Mureș Valley <i>Roľul așezărilor din epoca fierului de la Oarda – Bulza în exploatarea agricolă a Văii mijlocii a Mureșului.....</i>	93
HORIA CIUGUDEAN, PETER THOMAS, Mining archaeology in Transylvania: the Bucium – Zlatna project <i>Arheologie minieră în Transilvania: proiectul Bucium – Zlatna...</i>	113

RADU OTA, VIORICA RUSU-BOLINDEȚ, DAN GEORGE ANGHEL, Reconstituire istorico-arheologică: săpăturile preventive efectuate în anul 1962 la Palatul Guvernatorului consular al Daciei romane de la Apulum <i>Historical and archaeological reconstruction: rescue excavations carried out in the Roman Dacia consular Governor's Palace at Apulum, in 1962.....</i>	149
MONICA GUI, ANCA TIMOFAN, DAN DANA, DAN GEORGE ANGHEL, CĂLIN ȘUTEU, An inscribed breastplate from Apulum depicting Victoria <i>O garnitură de armură cu inscripție descoperită la Apulum reprezentând-o pe Victoria.....</i>	217
OVIDIU-MAXIM OARGĂ, ADRIAN COSMIN BOLOG, O nouă serie de emisiuni monetare descoperite în urma cercetărilor arheologice preventive în necropola romană de pe „Dealul Furcilor - Podei” (2008-2016) <i>A new series of monetary emissions discovered following rescue archaeological researches in the Roman necropolis from "Dealul Furcilor – Podei" (2008-2016).....</i>	255
RADU OTA, OVIDIU-MAXIM OARGĂ, Două altare votive închinat lui Iupiter descoperite la Apulum <i>Two votive altars dedicated to Jupiter discovered at Apulum.....</i>	295
RADU OTA, O locuință din epoca post-romană descoperită la Apulum <i>A post-roman dwelling found at Apulum.....</i>	307

RESTAURARE – CONSERVARE – INVESTIGAȚII

RESTORATION – CONSERVATION – INVESTIGATIONS

SORIN ȘERBAN, Metode de prelevare și prelucrare a unor vase ceramice scitice descoperite în necropola de la Sâncraia (jud. Alba) <i>Methods of sampling and processing some scythian ceramic vessels found in the necropolis of Sâncraia (Alba County).....</i>	317
--	-----

VARIA

MARIUS-MIHAI CIUTĂ, Despre colecții și colecționari. Un caz atipic (I). <i>About collections and collectors. An atypical case (I).....</i>	329
---	-----

RECENZII ȘI NOTE DE LECTURĂ

REVIEWS AND READER'S NOTES

RADU OTA, Constantin C. Petolescu, <i>Formarea poporului român și a limbii române</i> , Ed. Enciclopedică, București, 2019, 149 pag, 2 hărți.....	363
GEORGE BOUNEGRU, Sorin Nemeti, <i>MITOGRAFII. Inventar parțial al ezoterismelor românești</i> , Ed. Mega, Cluj-Napoca, 2019, 156 pag.....	367
RADU OTA, Adrian Andrei Rusu, <i>Dicționar de castelologie</i> , Ed. Mega, Cluj-Napoca, 2020, 320 pag, 253 imagini și figuri alb-negru și color.....	369

COMEMORĂRI

COMMEMORATIONS

AUREL RUSTOIU, Un destin de arheolog. Alexandru Szentmiklosi (1971-2019).....	371
Lista autorilor.....	387

LISTA AUTORILOR

- Dan George Anghel** - Muzeul Național al Unirii Alba Iulia, Universitatea "1 Decembrie 1918" (doctorand), Alba Iulia, dnanghel@yahoo.com
- Gabriel Balteș** - Muzeul Național al Unirii, Alba Iulia, gabi_baltes@yahoo.com
- Adrian Bolog** - Muzeul Național al Unirii, Alba Iulia, adrian_bolog@yahoo.com
- George Bounegru** - Muzeul Național al Unirii, Alba Iulia, bounegru_g_viziru@yahoo.com
- Adrian Cătălin Căsălean** - Muzeul Civilizației Dacice și Romane, Deva, adicasalean@yahoo.co.uk
- Sergiu Chideșa** - Muzeul Național Brukenthal, Sibiu, sergiu.mihail.chidesa@gmail.com
- Horia Ciugudean** - Muzeul Național al Unirii, Alba Iulia, horiaion2001@yahoo.com
- Marius-Mihai Ciută** - Universitatea "Lucian Blaga", Sibiu, mariusciuta@yahoo.com
- Dan Dana** - CNRS/HISOMA, Lyon, ddana_ddan@yahoo.com
- Andreea Drăgan** - Institutul de Arheologie și Istoria Artei Cluj-Napoca, andreea.dragan@yahoo.com
- Mariana Egri** - Institutul de Arheologie și Istoria Artei Cluj-Napoca, marianaegri@yahoo.com
- Oana Gaza** - Laboratorul RoAMS, Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Fizică și Inginerie Nucleară „Horia Hulubei”, Măgurele-Ilfov, oana.gaza@nipne.ro
- Andrei Georgescu** - Muzeul Național al Banatului, Timișoara, andreigva@yahoo.com
- Monica Gui** - Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Cluj-Napoca, monica_gui@ymail.com
- Ilie Lascu** - Muzeul Național al Unirii, Alba Iulia, lascuia@yahoo.com
- Sabin Adrian Luca** - Universitatea „Lucian Blaga”, Sibiu, sabinadrian.luca@ulbsibiu.ro; Muzeul Național Brukenthal, Sibiu, sabin.luca@brukenthalmuseum.ro
- Matthew M. McCarty** - University of British Columbia, Vancouver, matthew.mccarty@ubc.ca
- Ovidiu-Maxim Oargă** - Muzeul Național al Unirii, Alba Iulia, ovidiu_maxim_oarga@yahoo.com
- Radu Ota** - Muzeul Național al Unirii, Alba Iulia, eractum@yahoo.com

Doru Păceșilă - Laboratorul RoAMS, Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Fizică și Inginerie Nucleară „Horia Hulubei”, Măgurele-Ilfov, doru.pacesila@nipne.ro

Florentin Perianu - Muzeul Național Brukenthal, Sibiu, florentin_florentin13@yahoo.com

Alexandru Popa - Universität Regensburg, alex.popa@live.de

Erin Powers - Ball State University, eledwards@bsu.edu

Viorica Rusu-Bolindeț – Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Cluj-Napoca, viorusul@yahoo.com

Aurel Rustoiu - Institutul de Arheologie și Istoria Artei, Cluj-Napoca, aurelrustoiu@yahoo.com

Gabriel Tiberiu Rustoiu - Muzeul Național al Unirii, Alba Iulia, gabarei@yahoo.com

Gabriela Sava - Laboratorul RoAMS, Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Fizică și Inginerie Nucleară „Horia Hulubei”, Măgurele-Ilfov, gabriela.sava@nipne.ro

Tiberiu Bogdan Sava - Laboratorul RoAMS, Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Fizică și Inginerie Nucleară „Horia Hulubei”, Măgurele-Ilfov, tiberiu.sava@nipne.ro

Iuliana Stanciu - Laboratorul RoAMS, Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Fizică și Inginerie Nucleară „Horia Hulubei”, Măgurele-Ilfov, iuliana.stanciu@nipne.ro

Sorin Șerban - Muzeul Național al Unirii, Alba Iulia, sorinserban209@yahoo.com

Bianca Ștefan - Laboratorul RoAMS, Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Fizică și Inginerie Nucleară „Horia Hulubei”, Măgurele-Ilfov, bianca.stefan@nipne.ro

Călin Șuteu – Gigapixel Art S.R.L., suteu.calin@gmail.com

Claudiu Tănăselia - Institutul de Cercetări pentru Instrumentație Analitică, Cluj-Napoca, claudiu@tanaselia.ro

Peter Thomas – Deutsches Bergbau-Museum Bochum, Bochum, PeterThomas@bergbaumuseum.de

Anca Timofan - Muzeul Național al Unirii, Alba Iulia, anca.timofan@yahoo.com

Alex Turner - Newcastle University, alex.turner@ncl.ac.uk